

Burgers en varkenssector praten langs elkaar

Burgers blijven maar kritiek spuien op de varkenshouderij, terwijl de varkenssector de afgelopen jaren grote stappen voorwaarts heeft gemaakt. Nog beter communiceren en nog meer technische oplossingen blijken onvoldoende te helpen om het draagvlak te vergroten. Maar wat werkt wel? In het project Zorgen over Zorg werd onderzocht waar burgers en sector langs elkaar heen praten.

Geesje Rotgers

“**H**oe kan het dat burgers negatief denken over de varkenshouderij, terwijl de varkenssector meent goed te doen? De sector levert immers een kwalitatief goed product tegen een lage prijs, de dieren worden uitstekend verzorgd en bovendien zijn er veel aanpassingen gedaan aan met name de huisvesting om tegemoet te komen aan de wensen van burgers.” Aan het woord is Elsbeth Stassen, hoogleraar Dier en Samenleving van Wageningen UR. Stassen is van mening dat het zoeken van oplossingen in technische aanpassingen onvoldoende zal zijn om burgers tevreden te stellen. “Vandaag vinden burgers de hoge biggensterfte een groot probleem en morgen is het weer wat anders.” Ook het nóg beter uitleggen aan burgers hoe de houderij in elkaar steekt, leidt niet tot meer draagvlak. Maar wat werkt dan wel? Stassen: “Wij zullen eerst moeten weten welke zorgen burgers hebben en of dit dezelfde zorgen zijn als die van varkenshouders en erfbedreiders.” In het project Zorgen voor Zorg zijn de zorgen van burgers, varkensdierenartsen en andere erf-

betreders, gangbare en biologische varkenshouders in kaart gebracht.

Verschillende zorgen

Uit het onderzoek blijkt dat burgers en biologische varkenshouders min of meer eender aankijken tegen de reguliere varkenshouderij. Beide groepen vinden dat de meeste aspecten binnen de varkenshouderij meer zorg nodig hebben. Dit in tegenstelling tot de gangbare varkenshouders en erfbedreiders. Zij vinden dat slechts enkele aspecten meer zorg nodig hebben, maar de meeste aspecten niet.

Volgens Tamara Bergstra, assistent in opleiding bij Wageningen UR, blijkt uit het onderzoek dat er vier ‘typen’ burgers zijn. Er is een kleine groep (7,1 procent) die nagenoeg geen zorgen heeft over de varkenshouderij (aan het onderzoek deden 1.607 burgers mee). Aan de andere kant is er ook een groep (14 procent) die extreem bezorgd is. Veruit de grootste groep is gematigd bezorgd; deze groep is gematigd bezorgd over de omgeving, de mens en in meerdere (40,1%) of mindere mate (38,8 procent) over

het dier. Verder blijkt dat mannen minder bezorgd zijn over de varkenshouderij dan vrouwen en mensen van 55 jaar en ouder zijn meer bezorgd dan mensen die jonger zijn dan 55 jaar. “De varkenssector moet zich dus realiseren dat bijna alle burgers zorgen hebben over hun sector”, concludeert Stassen. Uit het onderzoek blijkt dat burgers over vrijwel alle aspecten binnen de houderij veel meer bezorgd zijn dan de gangbare varkenshouders zelf. Zo zijn burgers erg bezorgd over het antibioticumgebruik, vinden zij dat varkens buiten moeten kunnen lopen en zijn ze bezorgd over de voedselveiligheid en over het welzijn van het dier (met name over ingrepen als staartjes knippen). Over economische aspecten zoals het inkomen van de boer zijn burgers daarentegen minder bezorgd. “Omdat zij niet thuis zijn in dit aspect”, vermoedt Stassen.

Een belangrijke conclusie uit het onderzoek is ook dat burgers alleen een mening hebben over een aspect op het varkensbedrijf als zij er iets vanaf weten. Uit het onderzoek blijkt dat burgers geen oordeel vellen als zij geen kennis hebben van het onderwerp. Zij onthielden zich dan van het geven van een oordeel. Over de biggensterfte bijvoorbeeld had 60 procent van de burgers geen mening. En over de speenleeftijd liet 53 procent zich niet uit. Stassen: “Dit is goed nieuws: burgers roepen dus niet zomaar wat.” In figuur 1 staat de mate van acceptatie van een aantal aspecten door burgers, gangbare varkenshouders, varkensdierenartsen en erfbedreiders.

Definitie dierenwelzijn

De onderzoekers stellen vast dat de doelgroepen in dit onderzoek het begrip dierenwelzijn verschillend definiëren. Volgens Stassen bestaat dierenwelzijn uit drie onderdelen: het fysieke welzijn (diergezondheid), het mentale welzijn (vrij van stress, plezier hebben) en natuurlijkheid (natuurlijk gedrag kunnen uitoefenen). Voor burgers en biologische varkenshouders zijn alle drie de aspecten erg belangrijk. Bij gangbare varkenshouders en erfbedreiders blijft het welzijn veelal beperkt tot het fysiologische welzijn. Opvallend is dat er binnen de groep van dierenartsen divers wordt gedacht over de definitie van welzijn.

Langs elkaar heen praten

Volgens Stassen blijkt dat wanneer mensen vanaf een afstand naar zaken kijken, zoals burgers naar de varkenshouderij, er anders wordt gekeken dan wanneer men er meer bij

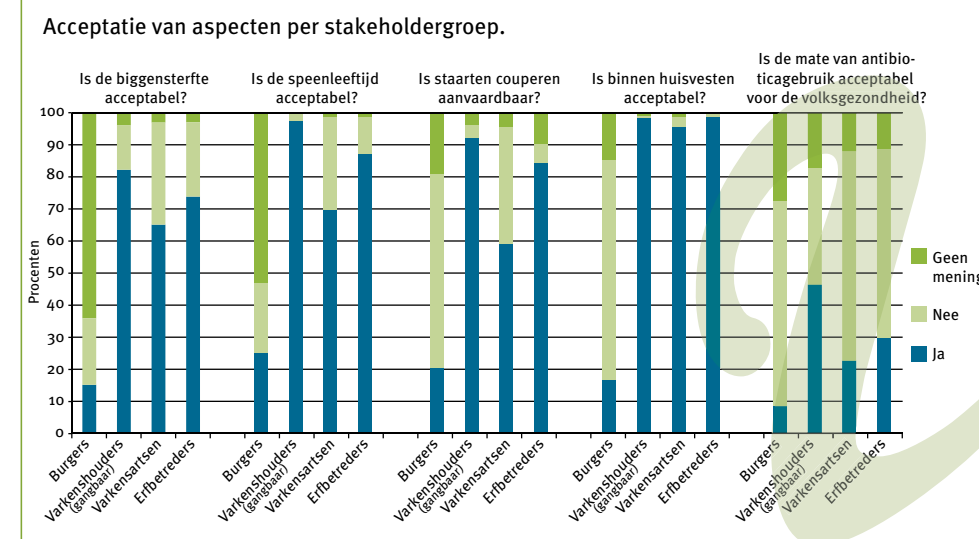
ANDERE ZORGEN

Elsbeth Stassen (l.) en Tamara Bergstra ontdekten dat burgers zich andere zorgen maken dan de sector denkt.

betrokken is. “Wie vanaf een afstand kijkt, vraagt zich vooral af waarom dingen gebeuren. Waarom worden de staartjes geknipt? En waarom wordt de omgeving niet aangepast? De waarden voor mensen, dieren en omgeving worden dan los van elkaar gewogen. Wie er rechtstreeks bij betrokken is, zal waarden als inkomen of voedselveiligheid wegen ten opzichte van bijvoorbeeld dierenwelzijn.” Volgens Stassen is het opvallend dat de basiswaarden door iedereen worden gedeeld, dus door zowel de varkenshouders, de burgers, de dierenartsen en erfbedreiders. Net als burgers vindt ook de varkenssector het staartknippen geen wenselijke ingreep. Wanneer de sector zich realiseert dat zij de

basiswaarden deelt, alsmede het feit dat de sector vanuit het resultaat redeneert en de burgers vanuit de aard van handeling, dan kun je proberen de communicatie en het draagvlak te verbeteren. Bergstra: “Deel dus je zorg met de burgers en geef vervolgens aan waarom je het doet en welk traject je inzet om de ingreep overbodig te maken.”

Figuur 1

Mark Tijssen: ‘Wij moeten anders reageren op aantijgingen’

Mark Tijssen, varkenshouder en voorzitter van de vakgroep Varkenshouderij LLTB: Als varkenssector vroegen we ons alsmat af waarom de burgers de boodschap van organisaties als Varkens in Nood en Wakker Dier wel gemakkelijk overnemen en die van de varkenssector zelf niet. Binnen het product-schap hebben wij samen met de andere

partijen in de varkensketen opdracht gegeven hier onderzoek naar te doen. Wat wij van de resultaten uit Zorgen over Zorg hebben geleerd? Wij moeten leren om anders te reageren op de aantijgingen van de NGO's. Tot nu toe kozen we ervoor om de kwestie inhoudelijk uit te leggen aan de burgers en de oplossingen te zoeken in techniek. Wij

gingen inhoudelijk op de materie in. Dat blijkt dus de verkeerde manier van reageren te zijn, dat werkt niet. Niet alleen varkenshouders maken deze fout, maar ook voorlichters, dierenartsen en andere erfbedreiders. We moeten nu op themaniveau gaan kijken hoe wij de communicatie richting de burgers gaan herzien.”